СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 186. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 21-го вересня 1945. No. 186. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, September 21, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРОМОСТИЛИ ПОВІТРЯНИЙ ШЛЯХ З ЯПОНІЇ ДОМІВ

У годині 9:52 ввечер в середу 19. вересня прибули з Японії до Вашингтону три американські бомбери Б-29, перебувши повітряну дорогу 6,500 миль, отже майже четвертину обводу земного ґльобу. Вони летіли безперервно з летунського майдану на Мізутані на острові Гокайдо до Шікаґа і зробили 5,995 миль упродовж 25 годин, 43 минут і 25 секунд. Тут набрали ще раз ґазоліни і в год. 7.40 ввечер і вилетіли до Вашингтону. Є це перший простий полет із Японії в Америку. Літаками керували лют. ген. Барній М. Ґілс, майор ген. Кортис Е. Ле Мей, і бриґ. ген. Емет О'Донел.

Повітряна подорож до Европи в 11 годинах.

Чотири американські летунські компанії, які мають дозвіл возити подорожних з Америки до Европи оприлюднили розклад їзди літаками з Ню Йорку до Лондону. Час переїзду поданий як 11 годин. Окремо поданий розклад їзди понад американський континент від океану до океану упродовж 10 годин. Пересічна скорість їзди літаком виносить 5 миль на мінуту.

ВИСИЛАЮТЬ ПОСЕРЕДНИКІВ НА ПЕРЕГОВОРИ ДО ДІТРОЙТУ.

Секретар праці Луїс Б. Швеленбак, після конференції з головою секції для переговорів вислав до Дітройту 12 окремих урядовців для наладнання непорозумінь між робітниками і підприємцями в автомобілевім промислі. Туди вже перед тим поїхали 7 посередників з федерального бюра в Клівленді.

ПОНАД 200,000 РОБІТНИКІВ СТРАЙКУЮТЬ.

Асошіейтед Прес поробила обчислення над числом страйкарів до середи 19. вересня. Показується, що в цілому краю страйкують 205,000 робітників. Крім страйку й локавту в Іст Шікаґу, Інд., попри те є ще кілька менших страйків в інших підприємствах в цілому краю.

СЕНАТ ВІДКИНУВ НАГОРОДУ БЕЗРОБІТНИМ ДО 25 ДОЛЯРІВ.

У голосуванню в повнім сенаті у Вашинґтоні перепав внесок Барклія, щоб змінити рішення комісії і таки приняти плян президента Трумана, щоб безробітні мали гарантовану федеральним урядом нагороду до $25. Сенат приняв 51 голосами проти 29 рішення комісії, щоб про висоту нагороди рішали стейти.

ФОРЕСТАЛ ЗА ПОБІЛЬШЕННЯ ФЛЬОТИ.

Перед Комісією Маринарки в палаті репрезентантів зізнавав секретар маринарки Форестал. Він заявив, що фльота Злучених Держав повинна бути спосібна „завдати атаки атомової бомби" і тому повинна бути відповідно виеквіпувана. При помочи фльоти наш край зможе втримати свободу і „буде мати під своєю контролею море та небесний звід". В тій цілі Форестал домагається втримання готовими 300 военних кораблів, між ними й такі літаконосці, що мають 45,000 тон містоти. Крім правильної маринарки, треба ще Америці мати дві резервові фльоти, одна в стані готовости, а друга у підготові.

СТЕЛЯ НА ЦІНИ ҐРУНТІВ.

Адміністратор Цін Честер Бовла вийшов з проектом, щоб завести стелю на ціни ґрунтів і домів у мешкальних частинах міст в Злучених Державах. Він приготовляє відповідний законопроект для конгресу. Стеля має обіймати давні доми і новозбудовані. Бавлс заповів теж устійнення цін на будівельні матеріяли.

КОНТРОЛЯ НАД ТОПЛИВОМ КІНЧИТЬСЯ.

З днем 30. вересня покінчиться контроля над матеріялами до отоплювання домів тобто над вимірюванням і розвоженням нафти, ґазоліни й інших продуктів. Контроля заведена в вересни 1942. р. Від 30 вересня можна буде вивозити нафту в Европу й інші краї і уряд приготовив уже відповідні корабельні тенки.

БРАВДЕРА МАЮТЬ ПОКЛИКАТИ НА ПЕРЕСЛУХАННЯ ЩЕ В ВЕРЕСНИ.

Комісія для Неамериканських Затій при палаті репрезентантів рішила закликати на переслухання 27. вересня Ирла Бравдера, недавнього провідника комуністів у Злучених Державах. З ним будуть покликані ще й 4 інші його товариші. Між ними є Бенджамин Дж. Дейвис, радний міста Ню Йорку, Вилієм З. Фостер, теперішній провідник Комуністичної партії, Джек Стачел, пресовий директор партії і Сем Карп видавець ґазети з Бриджпорту, Конн.

Політику веде Вашинґтон, а не ґен. Мек Артур у Японії

Після оприлюднення заяви ґенерала Доґласа МекАртура, що окупація Японії вимагає лише 200,000 вояків, а після 6 місяців число американського війська в Японії може бути зменшене, президент Труман у своїй пресовій конференції в Білому Домі заявив, що окупаційне військо є лише інструментом, а не показчиком для політики. Урядуючий секретар стейту Дін Ачесон ще сильніше підчеркнув цю заяву президента у своїй пресовій конференції. Він сказав, що Вашингтон, а не ґенерал МекАртур, установляє політику в Японії. Тому, безогляду на величину окупаційної армії уряд переведе суспільні й економічні переміни в Японії і не буде щадити на це видатків.

ДОПУСКАЮТЬ БІЛЬШЕ АМЕРИКНСЬКИХ ҐАЗЕТЯРІВ ДО ПОЛЬЩІ

Департамент стейту оприлюднює, що до Польщі допущено свіжих 13 ґазетних кореспондентів з Америки, крім тих, які вже тепер там є. Водночас Аліянтська Контрольна Комісія виявила, що до Угорщини не буде допускати кореспондентів без окремого дозволу для кожного кореспондента, як це було досі.

У справі призначення амбасадора варшавського уряду до Вашингтону нема ще урядової оповістки, одначе департамент стейту дав дозвіл проф. Оскарови Лянґе з університету Шікаґо поїхати до Польщі. Він уже в дорозі до Варшави. — Недавно появилися вістки, що він має бути польським амбасадором, хоч приняв американське громадянство.

СТИМСОН ПРОТИ ОСЛАБЛЮВАННЯ ЗБРОЙНОЇ СИЛИ АМЕРИКИ

У пращальній заяві перед відходом із свого становища, бувший секретар війни Ґенрі Л. Стимсон оголосив погляд, що Америка не сміє резиґнувати із свойого міжнародного становища і тому не може зменшувати своєї збройної вили. На такій підставі Стимсон дораджує заняти „становище довіря і відвертости до всіх держав, які співпрацюють для колективної забезпеки".

Долес поїде розвідувати відносин в Східній Европі на поручення Бирнса

Американська делеґація в Лондоні, що є до помочі секретареви стейту, Джеймсови Ф. Бирнсови, є так заклопотана справами, що відносяться до держав східної Европи, що є потреба вислати когось з спеціяльним завданням приглянутись обставинам на місцях. Це відчуває секретар стейту Бирнс, що є на нарадах Ради Міністрів Заграничних Справ Пятьох Потуґ, на яких приходиться вирішувати різні скомпліковані проблеми, звязані тісно з відносинами у різних державах Східної Европи. І це вважають причиною, що Бирнс запросив Джана Фостера Долеса, відомого републиканця і адвоката для міжнародних справ, що є дорадником американської делеґації, щоби він відбув незалежну подорож по тих краях. Це відноситься в першу чергу до таких країв як Болгарія, Югославія, Румунія, Малярщина, а теж Італія, а далі Греція.

НЕ ЗНАЮТЬ, ЯК ВИРІШИТИ СПРАВУ ТРИЄСТУ І МОНАРХІЇ В ГРЕЦІЇ

Наради в Лондоні, що мали довести до мирного договору з Італією, не можуть цеї справи викінчити через незгоду щодо італійських кольоній в Африці, а в першу чергу через Триест. Совети є за те, щоб Триест дістала Югославія, а Злучені Держави та Британія є за визнання Триесту вільним містом під контролею Аліянтів. Щодо Греції то Британія, Америка та Франція попирають грецького реґента, архієпископа Дамаскина, що є за переведення виборів, а потім доперва за переведення плебісциту в справі того, чи має вернути до Греції король Юрій II., що є в Лондоні. Совети є проти цеї процидури.

ЗАПОВІДАЮТЬ ,ДОМІНІЯЛЬНИЙ СТАН ДЛЯ ІНДІЇ

В двох радіових промовах, звернених до народів Індії, виголошених британським премієром, К. Р. Атлі, та віцекоролем Індії, вайкантом Вейвелем, заповіджено загальні та провінціональні вибори в цілій Індії, що відбудуться уже цеї зими. Теж сказано, що як будуть вибрані представники, то буде встановлена конституційна Асамблея з тих представників, яка матиме за завдання уложити конституцію. Пороблено старання, заявив Атлі, щоб Індія дістала повну самоуправу, себто, щоби стала такою самою домінією, якою є інші домінії в Британськім Камонвелті.

ФРАНКО ЗАПОВІДАЄ, ЩО ГОТОВ ПІТИ НА ВІДПОЧИНОК

Ґенераліссімус Франсіско Франко, промовляючи в Сан Себастіян до офіцирів, натякнув на те, що він готов відтягнутись від політичного життя і відпочати, але він сам рішить, коли це наступить.

ВИСМІВАЄ „СВОБОДУ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРЕСИ"

„Ню Таймс", видаваний в Москві, наводить слова секретара Ікеса про американську пресу, щоб ними осмішити її „свободу". Це поміщено в звязку замериканською кампанією за свободу преси в світі.

НАСЛІДКИ ВИБУХУ АТОМОВОЇ БОМБИ.—Так виглядає тепер величезна сталева фабрика в Наґасакі, яке то місто вдарила атомова бомба. З цілої залізної структури остав тільки скелет. І то, як кажуть, ще чудо, що таке остало!

МЕКАРТУР СКРІПЛЯЄ КОНТРОЛЮ НАД ЦІЛИМ ЖИТТЯМ ЯПОНІЇ

Кожний день приносить щось нового, коли іде про змагання перемінити основно ціле життя в Японії, опановане досі тоталітаризмом і февдалізмом. Найновіші зарядження ґен. Доґлеса МекАртура ідуть в тому напрямі, щоб опанувати економічне, фінансове та наукове життя. Отворено спеціяльний відділ — економічно-науковий — для того роду цілей, що є під проводом полк. Реймонда С. Крамера. Цей відділ має вирішити, яку промисловість треба далі задержати для мирного життя. Японці не мають права розпоряджатись ніякими фабриками, поки не дістануть спеціяльного дозволу від ґен. МекАртура. Теж збираються усі можливі відомости щодо ресурсів краю, патентів, картелів і т. п.

ПРИКАЗИ СТАНУТЬ ВІДРАЗУ ЗАКОНОМ.

З хвилею, як вийде з кватири ґен. МекАртура якесь розпорядження, воно матиме відразу законну силу. Таке зарядить на днях імперіяльний декрет.

ВІДДАЮТЬ КРИМІНАЛЬНИКІВ.

Справа з военними злочинцями поступає в Японії вперед. Кожного дня доставляють щораз нових. А то й вони самі зголошуються. Теж доповнюється далі ліста тих злочинців і постійно додаються нові імена, головно з тих, що допускались злочинств над аліянтськими полоненими.

ПОКАРАНО ЩЕ ОДИН ЧАСОПИС.

Ґен. МекАртур припинив на 24 годин видавництво японського часопису Ніпон Таймс, що виходить англійською мовою. А це за те, що не доставлено начас копії ґазети до цензури і випущено ґазету нецензуровану.

В КОРЕЇ СТАЄ СВОБІДНІЩЕ.

Таке можна вже сказати про ту частину Кореї, що знайшлася під американською окупацією. Вже знесено шість японських розпорядків, що придавляли свободу. Привернено краєви свободу релігії, слова і преси, як і свободу від переслідувань за політичну активність. Теж усувається японських урядовців, а заміняється корейцями. Останніми днями заприсяжено на місцях 700 корейців як таких урядовців. Зістав теж арештований Фукузо Сода, японський предсідник департаменту справедливости. Його буде судити військовий трибунал за те, що попалив важні документи. На кожному кроці видно тепер поступ. Початки були скомпліковані, як кажеться просто тому, що було дуже мало американських вояків, зокрема офіцирів, для обсадження певних позицій. Тому треба було задержати якийсь час японців. Тепер, каже ґен. Арнолд, що є діючим ґубернатом Кореї, усе те минуло й адміністрація наладжується при помочі корейців та тих американських офіцирів, що їх надіслано в більшому числі.

ПОВІСЯТЬ ГО ГО

Вилйем Джойс, відомий з націстівських радіових програм як „Лорд Го Го", не врятувався на суді за державну зраду тим, що є американським натуралізованим горажанином. Засуджено його на кару смерти через повішення. І, як треба надіятися, не вратує його теж і відклик. Для суду вистарчало, що він виїхав до Німеччини на британський пашпорт. Слухаючи присуду смерти Джойс не виявив ніякого зворушення, а як виходив з судової салі, то, як подають кореспонденти, пробував здоровити брата та знакомих на фашистівський лад.

РАХУЮТЬ, ЩО ІМ ПОМОЖЕ.

В Німеччині врадувались тим, що окупація Японії готово довго не тривати, та що для цього вистарчить 200,000 вояків, як це сказав ґен. МекАртур. Німці думають, що чим лекшою буде окупація Японії, то є надія, що попустять і Німеччині.

РАДІ З АМЕРИКАНЦІВ.

Китайці в Шангаю побачили за останніх вісім років перший раз американські кораблі. Були це воєнні кораблі з Семої Американської Фльоти адмірала Т. С. Кінкейда. Китайці обляглм кораблі й як за мирних часів одні просили милостині, другі продавали різну дешевизну, а інші приглядались і раділи, що бачать американців.

БУВ НА СУДНІМ ДНІ.

Ґен. Двайт Д. Айзенгавер взяв участь цього понеділка в релігійній жидівській відправі знагоди свята Судного Дня, влаштованого в жидівськім таборі для біженців в Фельдафінґ, в Баварії. Він заявив рабінам по відправі, що прибув як особистий представник президента Трумана і на його просьбу. Разом з ґен. Айзенгавером був ґен. Патон та інші високі американські офіцири. Далі кажеться, що ґен. Айзенгавер відвідав ще інші табори, бо надійшло много острих протестів сприводу поганих відносин у тих таборах.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинока число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯК ВІДПОВІСТИ?

„Ситий голодного не розуміє" — пишеться в українській ґазеті „Українець у Франції", що виходить у Парижі. І в звязку з тим ставиться запит: „Деж допомога з Америки?"

Цей запит поставлено тому, що, як пишеться, українці в Франції довідалися з американських ґазет, що з Америки вислано від американських українців $12,000 на допомогу нещасним українським жертвам війни, що є в Франції, а та допомога й досі не дійшла.

Віримо, що отсей запит поставлено в добрій вірі, більш з роспуки, як з розваги, бож годі й там, добре застановившись, припустити, щоб така громадянська організація як Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет в Філядельфії могла щось таке проголосити, дійсно не виславши допомоги та не одержавши передом запевнення, що ця допомога буде цілком певно доручена.

Оту справу вже вияснив Злучений У. А. Д. Комітет у пресі, а можливо що ще й окремо повідомив про це й українців в Франції, як та справа мається. Подав він наразі такі інформації, які можна тепер подати, бо згодом будуть ці справи вияснені ще обширніше. Та з цього, що вже проголошено, виходить, що коли вислані гроші не дійшли, то це не є вина ні американських українців, ні їхнього Комітету. Цей факт тільки вияснює, з якими то величезними труднощами треба нині боротись тим, що хочуть помагати українським жертвам війни самостійно, не повинуючись у всьому диктатови з Москви.

А тепер інший бік цеї справи. Українці в Франції жалуються, що ждуть на нашу допомогу, а ми її не даємо... А тут, на американському ґрунті, українські комуністи та комунізуючі ревуть на всі застави, що робиться „ощуство", бо от збирають гроші на допомогу і оголошують, що ті гроші вислано, а це неправда...

Ревуть ті, що є рішуче проти всякої допомоги українській еміґрації в Европі; ті, що вимагають, щоб та еміґрація обовязково вертала під Сталіна; ті, що всіми можливими засобами, впливами та інтриґами параліжують всяку допомогову акцію американських українців, звернену на ратування українських біженців в Европі; ті, що є проти цього, щоби біженців підпомогти матеріяльно. І то тому, що всі вони є тепер живим чинником в московських намаганнях винищити всяку українську опозицію в Европі, в яких краях вона не булаб. Тому нацьковують тут одних українців на других, а в інших місцях пускають брехні про саму українську еміґрацію в Европі, представляючи її „націстівською", щоб ось так утруднювати збірку і висилку допомоги. А треба знати, що щодо того роду акцій ще існують так якби воєнні обставини, а тому не так легко побороти навіть і чисто формальні перешкоди, особливо, коли мається до діла з ось такою огидною проти-акцією.

Згадали ми за це, щоб і українці в Европі пізнали, що це не є вина американських українців, коли до них допомога ще не дійшла. Вона дійде, але покищо ще не переможені всі труднощі, що існують — не з нашої вини.

З повоєнної розбудови

Федеральний уряд у Вашинґтоні оприлюднив, що вже з днем 15. жовтня будуть знесені всякі воєнні обмеження в справі будови приватних домів та цивільних робіт. Це має бути заохотою для підприємців, щоб негайно кинулися до переведення своїх будівельних плянів, поки ще ціни матеріялів та робітника не підскочили вгору.

Американські бизнесмени знані із своєї підприємчивости. Вони вже здавна ждали на цю нагоду. А тепер готові видати міліони на найбільший розбудовчий плян в історії краю. Деякі підприємці згадують про будівельний рух з перших літ по першій світовій війні, коли то в самім лише 1920 році видано на нові доми $600,000,000. Вони заповідають, що вже 1946 рік перейде своєю рухливістю згаданий 1920 рік.

Будови плянується в різних околицях і в різних ділянках промислу. Фабриканти хочуть будувати нові підприємства в таких околицях, що лежать близько торговельних осередків, бо це улекшить їм розділ їх виробів і знижить видатки на транспортацію. От на побережу Тихого океану повстає новий осередок продукції автомобілів, з Дітройту переносяться деякі підприємства до Огайо, а з Нової Анґлії до Пенсилвенії. Підприємці взяли теж під увагу південні стейти, де досі йшла продукція бавовни і харчових продуктів.

Такий плян розбудови має ті добрі прикмети, що як він здійсниться, то теперішні великі середовища будуть маліти, а зате такі околиці, що не давали досить заробітків людям, пічнуть притягати робітників. Будови плянуються подекуди просто до фантастичних розмірів, бо треба взяти під увагу теж і нові вимоги робітників.

Нові винаходи спонукують розбудовувати не лише нові фабричні будинки, але й цілі оселі. Головно винаходи на полі електричности, а ще більше на полі хемії. Такі підприємства мусять мати в себе окремі лябораторії, в яких працюватимуть люди науки, а це потягає за собою важні переміни життя. Такі підприємства мусять теж підпомагати спосібну молодь, щоб вона опісля помагала при дослідах. Такій молоді треба дати місце на практику в лябораторіях.

Як для науковців так і для фізичних робітників у модерних робітнях треба з одного боку більшої вигоди, а з другого боку подбати, щоб їх притримати у своїм підприємстві. Це є й причиною, чому водночас із фабричними будинками будують на велику скалю забавові місця, або місця для вигоди. Навіть кафетерії, які вже тепер заведено при фабриках, не будуть звичайними харчівнями, але місцями для приємного відпочинку, з усіми модерними уладженнями. А такі забавові місця, як для гри у битого мяча, в теніс, у киданого мяча, це вже тепер щоденна вимога робітників і тому вони будуть поширені.

Окреме питання вчасі розбудови запрятує уми архітектів, а це добір матеріялу для будинків, щоб робітні мали повно світла й повітря. Це експериментальна ділянка, якою займаються безупинно фахівці, а їх досвіди будуть тепер переводити в життя.

Микола Чубатий.

Як виглядає тепер „Вільна Україна"?

Нині немає сумніву, що обєднання українських земель під советською владою це рішуча проба Москви розправитися остаточно з українським народом, покінчити на все з небеспекою мазепинства. Своє сильне становище у світі червоні росіяни хотять використати на закінчення довговікової боротьби на знищення України. Її зачав ще цар Петро І. та впродовж більше ніж 200 літ продовжували її російські царі. А проте українська справа не покінчена. Не покінчили її теж большевики впродовж 25 літ свого крівавого режіму. Галас з впровадженням України в гурт Обєднаних Держав це тільки московський трик на обдурення світа, демократії, для якого українська проблема все ще була неполадненою та чекала на своє поладнання. Введенням України в ряд Обєднаних Держав Кремль хотів перед світом немов сказати: „Не турбуйтеся братчики Україною, ми все їй дали самі за її жертви для Обєднаних Держав при нищенню націзму в Европі".

Коли цей трик обдурив поважний гурт навіть українців та пхнув їх на шлях зради рідного народу, то чому він не мав би ошукати далеких американських журналістів, за вийомком хіба тих нечисленних, що бачили червону Росію на власні очі.

Заходи Москви, прилучити до Советського Союзу навіть Карпатську Україну, були роблені не через що інше, а через страх, що навіть на цім малім клаптику української землі може прозябнути самостійна українська думка. Бенеш не вічний, тай чеський нарід по бакханалії советсько-чеської приязни може пробудитися тай відшукати свою дорогу національної гідности та свого історичного призначення бути частиною Европи, а не Азії.

Американський росіянин про Вільну Україну.

Коли американські росіяни та змосковщені малороси в Америці стали брати справу українсько-советської держави поважно, то один із американсько-російських журналістів вияснив цю справу товаришам просто та переконливо. По що, казав він, журитися, що в Сан Франсиско появилася окрема держава Україна. Ви тим не турбуйтеся, бо й перед і по конференції в Сан Франсиско появилася окрема Канада чи Австралія, а Анґлія на цім нічо не тратить. І немає страху, щоби Канада чи Австралія колинебудь відірвалася від Анґлії, хіба що не сталоб на світі Анґлії як самостійної держави. Анґлійські домінії мають ту саму анґлійську мову, вони мають анґлійську цивілізацію, а то тримає їх сильніше при Анґлії ніж щось друге.

Україна немає правда такої самоуправи як Канада чи Австралія, бо таке при комуністичнім ладі неможливе. Та навіть колиб Україна дістала таку саму самоуправу, то не буде в цім для Росії ніякої шкоди, бо це вже буде така Україна, що в більшости буде говорити по російськи і думати по московському. Яка кому з того шкода, коли одна провінція Росії буде мати самоуправу?

Таке вияснення російського журналіста видавалося декому нереальним, прямо фантастичним. І наші добродушні люди на таке вияснення тільки підсміхалися. Одначе життя показує, що пояснення цього росіянина не було таке далеке від дійсних плянів червоного Кремля. Нині Москва виразно працює в цім напрямі, щоби з України повстала тільки ще одна провінція Росії, що тільки побільшилаб, ще число тих міліонів росіян, що вже нині говорять по російськи.

„Украинец" капітан Ґрішко співає по українськи.

Інша справа, чи ці всі пляни Кремлеви удадуться. Та що такі є пляни офіціяльної советської політики, переконує нас невеличка советська фільма, яку мені недавно приходилося оглядати в Ню Йорку. Назва тої фільми по анґлійськи „Мюзикол джорні", концерт грузинських, українських та російських пісень.

Дія фільму така: Капітан червоної армії Гришко зі своїм відділом піхоти, знайшовся у Грузії, на тлі прекрасного кавказького краєвиду. Стрічається з гуртом грузинських дівчат, що улаштовують винозбір, як відомо у всіх народів получений з народними забавами. Грузинська дівчина запізнає нас з грузинським національним інструментом тамбуриною і співає гарно по грузински. У відділі Гришка є грузин поручник, який присідається і спільно з дівчиною дає грузинський концерт в їх рідній мові.

По скінченню виступає присадкуватий капітан: „Благодарю, я капітан Ґрішко! Харошо, прехарошо як у нас в Украене".

„То ви українець", питає грузинка. „Да я украінец". Я була в Україні й знаю українську бандуру і прекрасні українські пісні, каже дівчина. Ох наша бандура, з чуттям підхоплює мову капітан Ґрішко: Я вам заспіваю про наш Дніпро, Канів над Дніпром.

Мимоволі в душі українця відзивається ніжне почування для українця капітана Гришка, що любить свій національний інструмент, Дніпро широкополий і кручі, а зокрема, що канівська круча сидить в його душі, напевно з могилою Тараса.

У відділі капітана Гришка оживлення, бо серед гурту його молодих хлопців видно більшість українців, що готовляться підтягати за своїм капітаном.

Сценарій зміняється, перед нами широкий Дніпро і соняшники і обовязково вітрак. Одним словом чоловік душевно наставлений все забути червоним, коли під салдатським одностроєм червоного капітана та під солдатськими одностроями його відділу криються ще такі серця, що Дніпро, Канів та бандура є в силі викресати в них український сентимент.

Одначе в однім моменті розчарування. Ми знов серед грузинів, які наставили уха, щоб почути український спів при акомпаніяменті бандури. Наперед вискакує содлат, жовтодзюбий молодик, та зачинає різати на гармошці, а капітан Ґрішко зачинає рипіти своїм басом пісню: „О Днепр". Ціла ваша істота наставлена почути маєстатичну пісню „Ой Дніпре, мій Дніпре..." до слів Шевченка, бож капітан Ґрішко згадав і про Канів. Але ми чуємо іншого Дніпра, советського. При крикливім рипінню гармошки капітан Ґрішко найчистішою російською мовою співає якусь новомодну пісню про Дніпро, яку він закінчує героїчним жестом з ґвинтовкою піднесеною вгору, що буде боронити советську „родіну". Малорос, капітан червоної армії, Ґрішко, вже зісоветизувався. Українські пісні співали чистою українською мовою колись вояки, ба й ґенерали з Малоросії, навіть перед царем, і це тоді, за часів реакції, було можна. Нині, при істнуванню української червоної держави, члена Обєднаних Держав, українські пісні співаються по російськи при акомпаніяменті ґармошки.

В однім моменті увесь Ваш сентимент до Гришка зник. Перед вами став обридливий тип безхребетного малороса, а за ним понурий образ української дійсности, що її такі Гришки, Мануїльські, Хрущеви, Бондарчуки та інші погребняки готовлять на наших очах. Це ті архітекти „вільної України" без української мови, України, як російської провінції, частини Советського Союзу. Бандура, Канів, Шевченко, Франко, це засоби одної брехні, що ними так зручно оперує Кремь за посередництвом своїх аґентів. Вже підросли й недолюдки, які помагають москалеви на Україні господарювати і з матери полатану сорочку здіймати.

Оце Україна облуди та фальшу. А дійсна Україна розпорошена від Алтаю аж по Атлянтійський океан. А дійсна Україна це ті міліони, що зі замкненими устами держаться тої української землі цупко, так як їх предки, її цупко трималися біля чотири тисячі літ в часі наїзду гунів, авар, татар та других азіятів. Держаться землі цупко, щоби ворогови не дати себе з тої землі „віторгати", як висловлюється Стефаник у своїй прекрасній новелі „Сини". Чи вдасться червоним росіянам віторгати ту правдиву Україну з України а насадити малоросійський бурян — оце основна проблєма нинішної української історії та нинішної української політики.

ДИВНІ НОВИНИ

ІНВАЗІЯ КОМАХ ЗІ СХОДУ

Після першої світової війни появилися в Злучених Державах звісні японські хрущики, які рік-річно нищуть цілі засіви або обідають квіття на деревах. Комахознавець в Рільничім Каледжі в Ню Бронсвик, стейту Ню Джерзі, д-р Бейлі Пепер заповідає, що після теперішньої війни прийде нова — досі небувала — інвазія різнородних комах з Тихого океану, яка стане справжньою небеспекою для американського земельного господарства. Вже тепер знавці комах — „ентимольоґісти" — завважали цілі тузини різних родів комах, яких заволочено сюди кораблями. Це сталося так, що треба було брати баляст з Азії для рівноваги кораблів, а коли кораблі причалили до берегів Америки, викинули баляст без належного перегляду, а з балястом і нових наїзників.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

80)

XXIII.

Ще в двох околицях Безхатний промовляв без клопотів. Збірки у користь голодуючих зіставалися на руках зарядів парохій, Народних Доміт, чи шкільних попечителів. Безхатний давав пораду — вислати гроші або Червоному Хрестові у Брюселі, або централям орґанізацій, яка населенню околиці духово найближча, а централі перешлють всі збірки разом. Поки дав відчити у тих двох околицях, наспіли запрошення від інших. Але одночасно зявилися натяки у пресових орґанах, що по фармерських кольоніях дає якісь відчити ніким не уповноважений осібняк. І порада добрим людям, — того осібняка не приймати.

Ввечорі, слотливого листопадового дня висів Безхатний з поїзду на маленькій стаційці миль зо вісімдесять від місця праці на жнивах. Саме у цю околицю запрошено його з відчитом. Не сподівався він якоїсь делеґації, чи зустрічи. Думав всеж, що на стації когось застане. Тимчасом стаційний замкнув стаційку й подався собі по своїм справам; Безхатний зостався з річами на доші. Швидко западала ніч. Жадних забудов поблизу не було, ні хоч би товарових вагонів. Чи є поблизу якесь містечко — нема в кого розпитати. Ждав, ждав — не знав, що діяти. Йти нема куди, поблизу не видно ніде світла. Зіставалося просидіти на доші цілу ніч. Перспектива не так, щоб аж надто приємна! Натягнув Безхатний глибше на вуха капелюх, звів ковнір плаща і з важкою валізкою мокрою куркою подався у ніч!

Йшов навгад, з думкою у першого ліпшого зустрічного фармера переночувати. Прочалапав грязукою з милю, поки побачив в далечині світло. Пошкандибав у тому напрямку. Два здорові пси зустрінули його несамовитим гавканням, начеб діставали за те Бог зна яку заплату. Побачили мізерну постать чужинця й видно рішили в своїх собачих мозґівницях, що галасувати немає ніякої рації. Затихши погналися назад, — гавканина по хвилі почулася вже від дверей хати.

З хати вийшов якийсь дебелий чоловічина з рушницею в руках. Пристанув у відчинених дверях. В темряві певно Безхатного не доглянув, бо крикнув псам:

— Хапай його, Бобі! Хапай його, Джек! Хапай його! — цькував анґлійщиною.

Пси з новим завзяттям кинулися до Безхатного, готові звалити з ніг і гризти. Він мусів подати голос. Господар хати, не відходячи від дверей, голосно крикнув:

— Стій там, де стоїш! Ти хто такий?

— Тільки людина, — по анґлійськи озвався Безхатний. — Шукаю місця переночувати!

— А звідки йдеш? Добрі люди не швендаються ночами по фармах! — тоюж мовою недовірливо заговорив господар.

Сяк так пояснив Безхатний причину блукання й одержав дозвіл підойти ближче. Рушницю господар все тримав напоготові.

— Можете поставити свою рушницю, я справді спокійна людина, — заспокоював Безхатний підходячи.

— Не всякому можна тепер вірити! Багато всяких волоцюг швендається! Обкрадають, грабують! — похмуро відбуркнув господар. Оглянув несподіваного гостя з ніг до голови. Перепитав тоді лагідніше:

— Чого ви казали вилізли тут з поїзду?

— Та ось, така й така справа — взявся Безхатний пояснювати. — У цій околиці я вперше, де той Український Народний Дім, куди мене запрошено, не знаю. А на стації не мав кого спитати.

— О, то ви туди, — господар подобрів. — Я знаю де, тільки це добрих пять миль дороги, по другий бік залізниці! Підете, хіба, завтра. Пару ваших фармерів мають телефон. Я завтра рано зателефоную. Заходьте до хати, обсушитеся, переночуєте!

— А виж якої народности? — поцікавився Безхатний.

— По правді, трудно сказати! Сказав би канадієць, так канадійської народности ще нема, щойно витворюється! Мої діди — один німець, другий скотляндець. Бабуні знов — ісляндка і ірляндка. А я родився на кораблі, в подорожи моїх батьків сюди, в Канаду. Тепер судіть самі, якої я народности? — засміявся господар.

— Справді, це невирішне питання! — всміхнувся Безхатний.

— Отож! Ви вибачте, — трохи зніяковіло попрохав, — за негостинні вислови. У нашій околиці справді трапляються грабунки! Навіть вбито одного цієї осені! Кожний отже стережеться!

— Я розумію! Не клопочіться! От, дякую, що приймаете на нічліг!

Нарано, подякував Безхатний за гостинність. Годин зо дві ждав на стації, як умовився по телефону. Ніхто не зявлявся. Раз гора не йде до Магомета, мусить Магомет йти до гори, — подумав він собі. Прочалапав від стації миль зо дві по грязюці, аж попався йому на зустріч фармер возом. Пристанув ще здалеку.

— Чи то не ви будете тут говорити? — закликав, коли Безхатний підійшов.

— Егеж, я! — озвався Безхатний коротко.

— Так сідайте на віз, поїдемо! Я навмисне виїхав по вас! Ви коли приїхали?

— Ще вчора ввечорі. Ночував у фармера від залізниці на південь.

(Дальше буде).

ЖАРТИ

Решту подарували.

Урядовець списує минувшину апліканта на становище й питає:

— Де ви були останніх 5 літ?

— Та я там був лише 3 роки, бо решту подарували.

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

Технічний бік конференції в Сан Франсиско

Тепер, коли Чартер Обеднаних Держав ратифіковано більшими державами, цікаво вглянути в технічний бік конференції. Відмінно від інших визначних міждержавних догод в справі повоенного світу, ця догода відбулася, як висловився один з урядовців державного департаменту, „не в старому світі, а в новому; не в палацу, а в громадському центру; не таємно, а публично". В такий спосіб могла зявитися тільки така догода, що починається словами: „Ми, народи Обеднаних Держав". В той же час це був американський спосіб. Цікаві інформації щодо технічної справи конференції подано в офіційному збірнику.

Хоч були заступлені на конференції 50 держав, це число не дає уяви про кількість учасників конференції; їх було чимало. Про всіх треба було подбати. Заступлені країни мали 262 офіційних делеґатів, а з ними 1,444 заступників, дорадників, помічників. Секретаріят конференції мав 1,058 осіб. Дорадників з армії й фльоти — 2,262. Було занятих 31 телефоністів, з яких більше ніж половина володіли двома або більше мовами та 150 телеґрафістів. Представники преси, радія та фільми склали значне число — 2,636. Ще було неофіційних представників різних інтернаціональних та краєвих орґанізацій. Подбати про приміщення, зручности та відповідні умови праці для всіх тих людей в Сан Франсиско, що й без того був перелюднений — було великим завданням. Проте заряд міста та його дві тисячі добровольців виконали те завдання і дістали чимало подяки й признання. Кімнати в трицяти тотелях та в трьох клюбах були резервовані для офіційних членів конференції. Заряджено модерні канцелярії, деякі в готелях, але більшінсть в Будинку Ветеранів, де був комунікаційний центр конференції.

В офіційному звіті подано, що в тих канцеляріях було біля 1,600 столів до писання та інших, 5,000 крісел, 2,500 шаф для паперів, 1,000 машин до писання, 35 мімеоґрафічних машин, 20,000 олівців, 3,000 радирок, 600 фляшок чорнила. Встановлено спеціяльні телефонічні лінії поміж різними відділами конференції, готелями та різними канцеляріями. Три лінії звязували з державним департаментом у Вашинґтоні.

Як подають в офіційному збірнику „впродовж першого тижня в червні Секретаріят виконав поверх 3,850 завдань, вживши біля 20 міліонів аркушів паперу. Яких дві третини того паперу використано для мімеоґрафного, решта для звичайного друку. За день випускалося біля пів міліона аркушів... Там же випущено в оправах додатки до Пропозицій з Домбартон Авкс та багато переглянутих порадників та списків делеґатів.

Вся ця праця була необхідною, бо ті, що брали офіційну участь в конференції, мусіли мати під рукою необхідні протоколи з засідань різних комітетів та підкомітетів, донесення, звіти, промови та взагалі велике число різних документів, звязаних з працею конференції.

Оскільки на конференцію приїхали люди зі всіх сторін світу, було там 120 перекладчиків для перекладів на засіданнях та для виготовлення документів в хінській, англійській, французькій, російській та еспанській мовах.

Беручи під увагу зацікавлення публики конференцією, були поставлені інформаційні будки в прийомних готелях та у Будинку Ветеранів, де представники Секретаріяту давали інформації в справах конференції. В Будинку Ветеранів роздано біля 16,000 різних інформаційних брошур від інтернаціональних аґенцій, державних департаментів уряду цеї країни та від неофіційних ґруп. Кореспонденційний відділ дістав — і відповів — поверх дві тисячі листів від окремих осіб як і від орґанізацій з запитами в справах конференції.

Після ратифікації Чартеру головними державами, нема сумніву, що буде створена Орґанізація Обеднаних Держав, яка має стати знаряддям для будови тривалого миру й беспеки.

Загальна Рада — ФЛІС.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

В статті під заголовком „Питання й Відповіді про Натуралізацію", що була вислана з нашого офісу 9-го серпня ц. р., трапилась прикра помилка, яку просимо виправити, а саме:

У відповіді на питання: „Я дістав мої перші папери в Ню Йорку 2 роки тому, і за місяць хотів подавати аплікацію по другі папери. Але я знайшов добру працю в Шікаґо, а за тиждень, два вибіраюсь туди. Чи маю знову вибирати перші папери також в Шікаґо?" — В другому параґрафі відповіди сказано: „...або подавати другу аплікацію в Шікаґо після **шістьлітнього** перебування там." Має бути „...після **шістьмісячного** перебування там".

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

В річницю смерти проф. Олександра Кошиця.

Дня 21. вересня припадає перша річниця смерти незабутнього дириґента та славного виконавця української пісні — професора Олександра Антоновича Кошиця.

Як відомо, тлінні останки Покійного зложено тимчасово в Мавзолею у Виніпеґу, в Канаді. Поховало Його українське громадянство в Канаді з тою думкою, щоб згодом, при найближчій спосібности, перевести тлінні останки бл. п. Олександра Антоновича в Його любу Україну, в славний та так рідний Покійному город Київ. Бо так є, що це було бажанням Покійного. В останні роки свого життя Він дуже нудьгував через необхідність жити закордоном. Він усіми думками линув весь час в рідну Україну і там мріяв закінчити своє життя. Та це були тільки мрії... Їх перервала несподівана смерть, а сам Він опинився там, де „ні печали, ні зітхань, а тільки життя безконечне..."

Проте так хочеться вірити, що таки сповниться бажання Покійного хоч по смерти, та що Його тлінні останки таки спочинуть в Україні, може й побіч великого сина України і Його вчителя та друга — Миколи Лисенка.

Та заки це станеться, треба нам, що тут живемо, памятати за Покійного та його славні діла, які треба продовжати підносячи українську пісню в Америці, а з нею і українську культуру, на щораз вищий щабель. Щоби пригадати громадянству світлу постать бл. п. Олександра Кошиця, а з тим і Його велику працю, повідомляю громадянство як друг Покійного, що гурт Його приятелів та почитателів пошанує першу річницю Його смерти церковною відправою в українській, православній церкві св. Володимира в Ню Йорку при 14. вулиці, де о. Л. Весоловський відправить в неділю 23. вересня в 11. годині рано Службу Божу з панахидою.

Помянім память великої людини і так дуже заслуженої для України в церкві в тій вірі, що згодом помянемо й великими ділами на полі української культури.

Проф. Григорій Тучапський.

МІНЕАПОЛІС, МІНЕСОТА.

Із забави на поміч жертвам війни.

Дня 29. липня українська православна парохія в Твін Сити, Мінесота, зробила забаву-несподіванку для своїх парохіян-добродіїв Марії та Антона Процаїв з нагоди 30-літнього ювилею їх подружого життя.

До галі укр. прав. церкви св. Михаїла в Мінеаполісі зійшлося на гостину чимало парохіян і членів родини.

Запрошувала людей п-ні Анна Кість, а господарем був п. Василь Мельник — кум Процаїв. Заки зачалась гостина ювиляти засіли на почеснім місці, а тоді промовив перший парох о. Андрій Кість, привітавши Ювилятів від укр. прав. громади. Підкреслив їх щиру, жертвенну працю для церкви, громади та українського загалу та як добрих родичів, що виховали свідому українську родину, котра бере активну участь в праці громади, нашого хору й різноманітній праці для гідної репрезентації українського імени в Америці. Родина Антона й Марії Процаїв ще більш дорога нам, бо не зневірила їх у праці для свого народу і та сумна недавна вістка, що в бою з японцями загинув їх єдиний молоденький син Ігор Процай, що був взірцевим вояком в американській маринарці, пильним та жвавим в громаді і в хорі, в клюбі танцюристів та в Рідній Школі. Нам є дорогим цей ювилей ще й тому, казав о. Кість, що з цеї нагоди бачимо тут присутніми багато українців з Мінеаполісу й Ст. Пол, що без різниці на церковну приналежність чи ідеольоґічні погляди прибули сюди, бо їх єднає з ювилятами стихійна любов до України, яку ми полишили давно, і яка тепер переживає хрестний путь страждань та потребує нашої помочи, зокрема потребують її ті, що є вигнанцями з Рідної Землі та без захисту. Говорили потім: професор Мінесотського Університету, д-р Олександер Ґрановський, предсідник української православної громади в Твін Ситі, гром. Онуфрій Кузик, гром. Петро Качмар, предсідниця Української Жіночої Ради, п-ні Катерина Качмарова, проф. Мінесотського Університету, д-р Микола Гайдак, гром. Степан Коцюба та інші. Всі промовці, витаючи ювилятів, дякували їм за щиру і витривалу працю для українського загалу. Говорила і рідня. Відповідаючи на це, п. Антін Процай подякував усім за виявлену їм честь, а п-ні Марія Процай, з роду Сокіл, згадуючи свого любого сина Ігора, говорила з сльозами, що рясно текли по її материнськму обличчу, що хоч невимовно тяжкий біль діткнув її серце, коли почула, що він поляг у бою, але тим більше відчуває вона долю Української Матери, котра втеряла міліони синів своїх у тяжкій борні за Волю України. Закінчила словами: „Тілом мого сина нема зі мною, але серцем, своїм духом, він вічно буде жити в моїм серцю і серед нас, та буде кликати нас до праці і любови для України й Америки!"

На заклик гром. Петра Качмара, щоби скласти жертву на поміч українським жертвам війни, присутні зложили $10.25, а добр. Процаї додали від себе ще $5, а разом $15.25, які гроші переслано до Злученого Українсько - Американського Допомогового Комітету в Філядельфії. Також від себе родина Процаїв дала ще $10 на Домівку Українських Вояків у Лондоні та $25 на поміч біженцям з України.

До цього додамо, що першими з нацої околиці дали на цю ціль свою жертву громадяни Петро Качмар й Степан Коцюба із Ст. Пол, давши кожний по $100. Зачуваємо, що вже жіноцтво нашої громади ухвалило на цю ціль від себе $50. А тепер черга за іншими.

Присутний.

ПОШУКУЄМО 357 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

143) Братство св. Василія Великого, відділ 364 У. Н. Союзу в Клівленд, Огайо $ 100.00

Попередно проголошено 14,250.00

Разом $14,350.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA

P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

Японські Самовбивники

З нагоди військової організації самогубців, каміказе, які літаками нападали на американські военні кораблі, появляються тепер докладніші вісти про японський звичай самогубства.

Японія — кажуть — це край самовбивників. Самогубства не вважають там ганьбою, тільки радше геройським та лицарським ділом. Тому, коли японцеві в чому небудь не повезе, або коли зробить він якийсь нечесний вчинок, тоді кінчить життя, розпоровши собі шлунок. Таке самовбивство називають гаракірі.

Найбільше „успіху" — якщо можна так сказати — мають в Японії два роди самогубства: на першому місці слід відмітити гаракірі, на другому — скок до кратеру вулькану.

В лютому 1933. р. одна молода студентка в Токійо кинулась до кратеру вулькану Ошіма на одному з островів недалеко столиці країни „Розцвілої вишні". По самогубстві молодої Кіото Матсумото 315 людей скочило в безодню вулькану, 1,2000 осіб вспіли в останній хвилині вирятувати.

Наче заразлива недуга вплинув учинок очайдушної студентки на ввесь край. Біля кратеру уставили були навіть окрему сторожу, яка ніяким чином не могла собі порадити з упертими самогубниками. Скалистий острів став небаром місцем улюблених прогульок. Цей „острів самогубників" фотографували, малювали, рисували, а світлини можна було купити в кожній японській крамниці.

Рантом почала поширюватися вістка, що гурток прогульковців, який заглядав у глибину кратеру, запримітив там живу людину. Цю сенсацію негайно використав редактор якогось часопису, який визначив нагороду й розписав конкурс на провірення кратеру. Відповіддю на анкету була ціла низка нових самогубств тих, що кинулись у гирло кратеру Ошіма.

Одначе ніхто не дав відповіди редакторові. Тоді впертий журналіст рішив переконатися на власну руку, скільки криється правди в історії про побут живої людини в кратері. Йому й так не залишилось нічого іншого: якби конкурс покінчився невдачею, тоді йому, як японцеві й людині чести — лицювало все одно кинутись до кратеру.

Редактор Токуза Ітака взяв зі собою пртигазову маску, кисневий апарат, одягнувся у спеціяльний азбестовий комбінезон й подався на карколомну виправу. Очевидно взяв він теж із собою все приладдя до високогірської туристики, а саме: сталеву линву, вкладану драбинку, гаки, клямри і т. п.

Коли журналіст став сходити в глибину кратеру, що дихала мряковиням сірки й газів, наступила одна сильна детонація, згодом друга. Каміння, сірковий дим і водна пара мало не вдушили смільчака. Журналіст переждав вибух і почав сходити вниз.

Коли спустився на глибину двіста метрів, запримітив на скальному виступі тіло якоїсь людини. Воно було знищене випарами сірки й квасів. Прорізши дальших 200 метрів, пізнав тіло 15-літнього хлопця, що пять днів тому наложив на себе руку, кидаючись до кратеру.

В глибині чути було зловіщі громи, повторялися щораз то підземні гуркоти й вибухи газів та сірки.

Пятьох людей, що держали сталеву линву на березі вулькану, до якої був прикріплений Ітака, гадали, що журналіст вдушився.

За яку годину дістали вони знак із долини. Журналіста витягнули на божий світ та з трудом привернули до свідомости. Токуза Ітака повернувся до редакції, усеж ні словечка не написав про свої переживання в глибині кратеру. Тільки з найближчими приятелями поділився своїми заввагами.

Та вже найбільшу сензацію викликала вістка, що по кількох тижнях від того незвичайного рекорду Токуза Ітака кинувся в глибину кратеру тогож таки вулькану...

КУТОК МОВИ

ТРІЙЦЯ, ЧИ ТРІЙКА.

Від часу, як три великі держави — Велика Британія, Росія й Зєдинені Держави — зачали керувати війною проти Німеччини, а відтак миром по війні і їх провідники задля пороизуміння зачали зїздитися на наради, принялося називати їх коротко „велика трійця". Властиво принялося називати їх так в англійській мові, але в українській мові, як звичайно, вийшло роздвоєння: одні часописи пишуть „велика трійця", другі „велика трійка".

Яка назва є правильна?

Церква учить нас, що Бог перебуває в трьох особах: Бог Отець, Бог Син і Бог Дух Святий. Три особи Божі разом названо вже в старословянській, або церковній, мові іменем Святої Тройці, не Святої Тройки. Українське слово „трійця", що походить від „три", більше відповідає слову „тройца", як слову „тройка".

Польська мова не творилася під впливами старословянської і вона взагалі під різними оглядами далеко відійшла від других словянських мов, одначе навіть в польській мові для „тройці" задержалася стара словянська форма „тройца" в виді „труйца" (де „у" є похиленим „о").

Слово „тройца" перейшло й в російську мову для Святої Тройці. Одначе вже в російській мові появилося й слово „тройка". „Тройкою" називають росіяни три коні запряжені до одних саней.

В українській мові є слово „трійка", але не в значінню чогось, що повстало від „три", тільки в цілком іншім значінню, а саме в значінню отрує. Можна погодитися з тим, що це не слово загально вживане, що воно не є літературне, а все таки це одиноке значіння, яке воно в українській мові має. Гляньте в „Словарь Української Мови" Б. Грінченка, а там російські пояснення: „Трійка — отрава" і зараз біля нього: „Трійця, тройця — Тройца, Бог в трох ліцах, трисвещнік".

Колись український театр в Галичині грав штуку „Трійця гільтаїв", отже „трійця", а не „трійка", але люди скрізь говорили про „трійку", якої хтось напився, аби життя себе позбавити, або про „трійку", якої давали злющій сусідській собаці.

Можлива річ, що за таку саму „трійку" вважає дехто й велику трійцю, що береться тепер світом порядкувати, але в такім разі треба би про це бодай ясно говорити.

(„Український Голос").

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

З організаційної діяльности У. Н. Союзу.

В неділю 9. вересня 1945 р. загостив до нашого міста організатор У. Н. Союзу, Дмитро Білецький, котрий остане на кілька тижнів в околиці Дітройту, для організовання нових членів до У. Н. Союзу.

Знагоди його приїзду в вище згадану неділю відбулися окружні організаційні збори, де були зарепрезентовані відділи з околиці Дітройту, відділовими урядниками і членами. Не було тільки жадної репрезентації від 183 і 444.

Головний контрольор д-р А. Т. Кібзей і головний радний В. Дідик дали звіти з надзвичайного засідання У. Н. Союзу, по звітах предсідник зборів В. Дідик, покликав до слова п. Д. Білецького, котрий, привитавшись з присутними, просив кооперації разом з ним. „При вашій помочи я можу придбати велике число нових членів до У. Н. Союзу, як у початках ви подасте мені адреси", заявив п. Д. Білецький. Говорячи про Союз, як рівнож згадуючи і про нинішні події на рідних землях і на еміграції, бесідник вказав на терпіння тих, що опинились заграницями. Вони голодні і обдерті простягають до нас, американських і канадійських українців, руку, та просять помочи.

Ми можемо дати їм велику поміч тоді, коли будемо в першу чергу самі зорганізовані. А найбільшу користь можемо дати нашим родинам тут тоді, коли станемо членами У. Н. Союзу.

Гр. Д. Білецький почав свою працю в околиці Дітройту дня 10. вересня 1945 р. В імени відділових урядників кличу до дітройтських українців: Коли до Вашої хати приїде організатор У. Н. Союзу, Д. Білецький, не відправляйте його до завтра, а станьте членом сьогодня!

В. Дідик.

ЖАРТИ

Світ уже не той, що був.

Минулого тижня повявилася в газетах новинка, що советський уряд виарендував у місцевости Ґлен Ков на Лонґ Айленд палату і маєток Дж. П. Морґана на відпочинок для урядовців советської торговельної комісії. З цієї нагоди появилися саркастичні замітки по газетах, що там, де колись королі й князі та міліонери уладжували забави, тепер будуть тесаме робити представники пролетарської держави. А Г. І. Филипс із газети Ню Йорк Сан завважує:

— Це найліпший знак, що теперішний світ вже не є той, що був.

ШУКАЮТЬ ОСІБ

Пошукую Дядька МИХАЙЛА СТЕЦЯ, має перебувати в Ню Йорку або Бруклині КОРИТКО СТЕПАН, син сестри Еви Михайла Стеця, просить через мого сина, що є в Німеччині, хто знає або він сам, зголоситися:
Mrs. H. ZADOROZNY
127 Evergreen St., Rochester 5, N. Y.

АННА ОЛЕКСОВИЧ пошукує братову РОМАНИЩИН, що мала би мешкати в Трой (стейту не подано). Зголошуватись на адресу:
Mme A. OLEKSOWICZ
Rue de Linthout 77, Bruxelles, Belgium

МИРОН МАСНЯК,
концертовий співак з Канади,
користаючи з нагоди побуту в Ню Йорку виступить на
РАДІЮ БАЛІ СУРМИ
В НЕДІЛЮ, 23. ВЕРЕСНЯ 1945
В ВЕБСТЕР ГАЛІ.

Також на українській сцені перший раз будуть виступати концертові співачки сестри СВІДОНОВІЧ, також п. ТАТАРІВ і інші.

Хорові точки відспівають Дівочий Хор під управою д. С. Марусевича. Українські Танці під управою п-ни А. Яловеги. Орхестра до танців Івана Семана. П-на Ольга Дмитрів при піяні.

ТАРЗАН, ч. 1250. На відвідинах у Десії.

Коли він так переправлявся на помацки через тайний вхід, Тарзан завважав маленький промінь світла.

Світло просмикувалося через щілину, яка подобала на місце інших тайних дверей. Він ввійшов туди.

Аж як він уже був в середині, Десія завважала, що він є при ній.

„Як же ти дістався сюди?" — здивовано запитала Десія. „Чи ти такий чародій, як мій батько?" — Тарзан здвигнув лише раменами.